

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Kade van Moer

Zwijndrecht, Antwerpen

2024I169

ARCHEOLOGIENOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Wouter Van Goidsenhoven

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2024

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	3
1.1 Administratieve gegevens	3
1.2 Synthese	5
1.3 Gemotiveerd advies	6
BIBLIOGRAFIE	7
BIJLAGE	8

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de realisatie van een nieuwe kade in Burcht, deelgemeente van Zwijndrecht, provincie Antwerpen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 9199 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 3030 m².

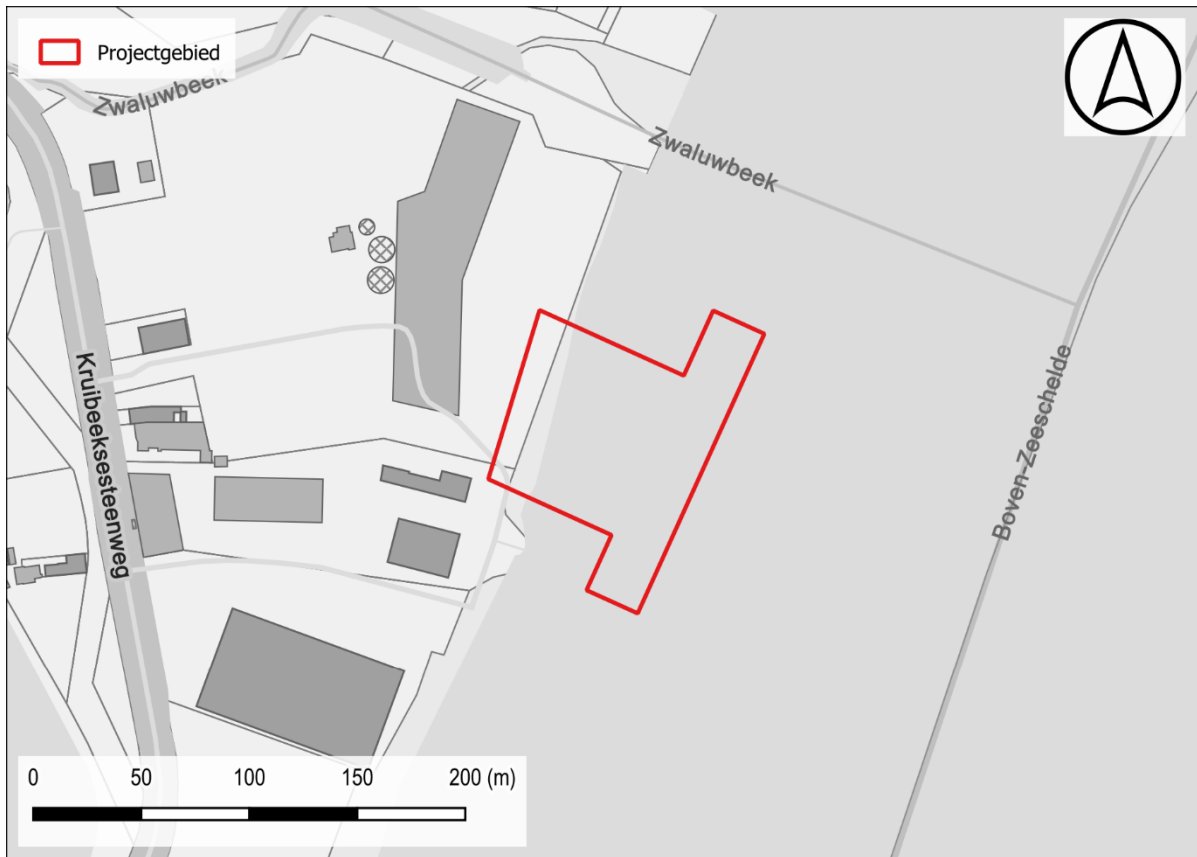
Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als industriegebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. De opdrachtgever is publiekrechtelijk. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureau studie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024I169	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
BOUNDING GEOMETRY	X ₁ : 146933	Y ₁ : 208589
	X ₂ : 147486	Y ₂ : 208985
KADASTER	Zwijndrecht, Afdeling 2, Burcht, Sectie D, Nummers 16T, 16W	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwe kade langs de Schelde te Burcht, deelgemeente van Zwijndrecht. Het volledige plangebied heeft een oppervlakte van ca. 9199 m². De geplande kade heeft een oppervlakte van ca. 3300 m² waarvan slechts 2400 m² samenvalt met de Scheldeoever. Het terrein is op heden in gebruik als industriële site. Langs de waterkant bevinden zich nog meerdere kraanbanen van een oudere loskade. Een groot deel van deze oudere infrastructuur wordt gesloopt in functie van de nieuwe kade.

Het onderzoeksgebied is gelegen op de linkeroever van de rechtgetrokken Schelde, in het Waasland. Net ten noorden van het onderzoeksgebied stroomt de Zwaluwbeek in de rivier. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer waarvan de top bestaat uit fluviale afzettingen van het Holoceen. Gelet op de ligging langs de rivier kan niet uitgesloten worden dat er nog dieperliggende stabilisatieniveaus aanwezig zijn. Vanwege de aanwezige bebouwing en industriële activiteiten ter hoogte van en rondom het onderzoeksgebied geeft de bodemkaart geen informatie weer met betrekking tot de bodemopbouw of bewaringskansen. Zowel ten noorden als zuiden van het onderzoeksgebied zijn boringen opgenomen in de DOV databank. Hierbij wordt melding gemaakt van baksteenbijmenging en heterogene pakketten tot op aanzienlijke diepte (tussen 4 en 9 m onder het maaiveld) die duidelijk wijzen op significante ophoging en vergravingen in functie van de oudere kade en activiteiten. Hoewel de randen van de riviervallei ongetwijfeld een grote aantrekkingskracht hadden op zowel rondtrekkende groepen jager-verzamelaars als vroege landbouwers wijzen de reeds beschikbare gegevens op een grotendeels vergraven bodemarchief.

De cartografische bronnen reflecteren in hoofdzaak een open en landelijke omgeving. Ten noorden van het onderzoeksgebied is een hoevecomplex aangeduid met het toponiem 'Sleutelshof'. Ook ten zuiden van het onderzoeksgebied zijn meerdere gebouwen weergegeven. Ter hoogte van het plangebied is geen bebouwing afgebeeld, de strook langs de Schelde is ingekleurd als grasland. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is weinig verandering op te merken. Ter hoogte van het projectgebied is een overzetplaats afgebeeld met toponiem Bakkersveer. Eind de 19^e eeuw wordt ten westen van het onderzoeksgebied het Fort van Kruikeke aangelegd ter verdediging van de Schelde. Dit wordt begin de 20^e eeuw gemoderniseerd. Doorheen de orthofotosequentie is te zien dat het plangebied wordt aangewend als scheepswerf en industriële site. Uit de DOV-boringen blijkt dat dit het bodemarchief rondom het terrein duchtig heeft verstoord.

In de ruime omgeving is reeds veelvuldig archeologisch onderzoek uitgevoerd, mede dankzij het werk van IOED Erfpunt. Het merendeel van de gekende sites situeren zich richting het zuidwesten, op hoger gelegen gronden. Onderzoek in deze omgeving heeft meerdere bewoningssporen zoals huisplattegronden, bijgebouwen, waterputten, etc. aan het licht gebracht uit de bronstijd, late ijzertijd, Romeinse periode, middeleeuwen en vroegmoderne tijd. Tijdens deze onderzoeken werden ook cirkelvormige greppelstructuren en palenkransen waargenomen die zeer waarschijnlijk geïnterpreteerd kunnen worden als grafmonumenten uit de bronstijd. Verspreid in de omgeving zijn eveneens meerdere crematiegraven in kaart gebracht die gedateerd kunnen worden in de late ijzertijd en Romeinse periode. Naast dit grote aantal sporen van bewoning zijn bij onderzoek eveneens lithische artefacten gerecupereerd. Deze werden echter niet in hun oorspronkelijke context

aangetroffen. De intensieve landbouwactiviteiten en vervolgens industriële zullen ongetwijfeld reeds een beduidende impact hebben gehad op artefactensites in de omgeving.

Concreet wijzen de beschikbare gegevens op een grotendeels verstoord bodemarchief. Bijkomend onderzoek wordt als weinig zinvol ingeschat.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de constructie van de nieuwe kade op de linkeroever van de Schelde worden geen bijkomende onderzoeksdaten aanbevolen. De beschikbare boringen in de DOV databank ten noorden en zuiden van het plangebied wijzen op een sterk verstoorde bodem tot op grote diepte. Dit betekent dat enkel de heipalen een potentieel dieper gelegen archeologisch niveau bedreigen. Het is echter technisch niet mogelijk om dit potentieel archeologisch niveau op deze aanzienlijke diepte te onderzoeken. Deze archeologienota gaat daarenboven uit van een *in situ* bouwmethode die grondmengend of grondverdringend is. Er wordt m.a.w niet uitgegraven.

Voor wat betreft de zone binnen het stroomoppervlak van de huidige Schelde is er geen enkele archeologische verwachting. De erosieve werking van de Schelde, met een duidelijke verbreding en uitdieping van de rivier aan het eind van het Holoceen, heeft eventueel aanwezige archeologische sporen volledig weggeslagen.

De kans dat ter hoogte van de geplande bodemingrepen nog archeologisch relevante zaken worden aangetroffen die bedreigd worden door de geplande werken, wordt op basis van bovenstaande aldus als zeer beperkt ingeschat. Er wordt dan ook een vrijgave van het volledige projectgebied geadviseerd. Vanzelfsprekend dient de opdrachtgever zich wel te houden aan de vondstmeldingsplicht.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Niet van toepassing

KAARTMATERIAAL

Niet van toepassing

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
--	---

